

UCHWAŁA NR XXXI/ 91 /06
RADY GMINY BOLIMÓW
z dnia 28 września 2006 r.

w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Bolimów na lata 2006-2010

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591; z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 116, poz. 1203 z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz.128) oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703; z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 94, poz. 788, Nr 164, poz. 1366, Nr 175, poz. 1462, Nr 179, poz. 1487 i Nr 180, poz. 1493; z 2006 r. Dz. U. Nr 135, poz. 950) Rada Gminy Bolimów uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bolimów na lata 2006-2010 w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

mgr inż. Stanisław Linart

Załącznik do Uchwały
Nr XXXI /91/06
Rady Gminy Bolimów
z dnia 28 września 2006 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY BOLIMÓW**

na lata 2006-2010

S P I S T R E Ś C I

1. WSTĘP

- 1.1 Misja
- 1 1.2. Założenia polityki społecznej
- 1.3. Cele strategiczne

2. DIAGNOZA W ZAKRESIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

- 2.1. Charakterystyka gminy
- 2 2.2. Ubóstwo
- 2.3. Bezrobocie
 - 2.3.1. Definicja bezrobocia
 - 2.3.2. Przyczyny bezrobocia na terenie gminy Bolimów
 - 2.3.3. Skutki pozostawania bez pracy
- 2.4. Niepełnosprawność
 - 2.4.1. Wprowadzenie w problematykę niepełnosprawności
 - 2.4.2. Społeczne skutki niepełnosprawności
- 2.5. Alkoholizm i narkomania
 - 2.5.1. Społeczne skutki nadużywania alkoholu
 - 2.5.2. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych GOPS
- 2.6. Rodziny wielodzietne
 - 2.6.1. Charakterystyka rodzin wielodzietnych
 - 2.6.2. Złożoność problemów w rodzinach wielodzietnych
- 2. 7. Bezdomność

3. ZASOBY GMINY BOLIMÓW I ICH ROLA W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

- 3.1. Urząd Gminy
- 3.2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- 3.3. Placówki oświatowe
- 3.4. Policja
- 3.5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

4. SYSTEMOWE PODEJŚCIE DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

- 4.1. System wsparcia na rzecz osób i rodzin dotkniętych problemem bezrobocia
 - 4.1.1. Ośrodek wsparcia dla bezrobotnych
 - 4.1.2. Warsztaty aktywnego poszukiwania pracy
 - 4.1.3. Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych objętych pomocą społeczną.
- 4.2. System wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi
 - 4.2.1. Koalicja na rzecz społeczności lokalnej
 - 4.2.2. Współpraca z Sądem Rejonowym w Skierniewicach, kuratorami zawodowymi i społecznymi

- 4.3. System wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych
 - 4.3.1. Usługi opiekuńcze
- 4.4. System wsparcia osób i ich rodzin z problemem uzależnień (alkoholizm i narkomania)
 - 4.4.1. Rozszerzenie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 4.5. System wsparcia osobom bezdomnym

5. WNIOSKI

- 5.1 Posumowanie diagnozy
- 5.2 Analiza SWOT
- 5.3. Kierunki polityki w zakresie pomocy społecznej, rynku pracy

1. WSTĘP

Przemiany społeczno-gospodarcze zachodzące w Polsce od początku lat 90-tych ubiegłego stulecia doprowadziły do gwałtownego wzrostu bezrobocia, wraz ze wszystkimi negatywnymi skutkami tego zjawiska.

Negatywne skutki społeczno-gospodarcze pierwszych lat transformacji systemowej nie ominęły także gminy Bolimów. Problemem nękającym gminę od szeregu lat jest wysokie bezrobocie strukturalne. Pogłębiająca się bieda i ubóstwo znacznie pogłębiły dysfunkcyjność mieszkańców naszej gminy. Zwiększył się w ten sposób wachlarz różnego rodzaju patologii, m.in. uzależnień, przemocy, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz niezaradności życiowej.

Wraz ze zmianą ustrojową pojawił się nowy Klient pomocy społecznej. Dotychczas były to osoby starsze, niepełnosprawne i samotne. Natomiast w chwili obecnej wzrosła liczba świadczeniobiorców w wieku aktywności zawodowej, pozostających bez pracy. Na dzień dzisiejszy liczba osób w wieku aktywności zawodowej wynosi 2.601 osób. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wynosi 1.031.

Nasilające się bezrobocie, towarzysząca mu bieda i narastające patologie życia rodzinnego są obecnie głównymi problemami w zakresie polityki społecznej, z którymi boryka się gmina.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki), także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolimowie, uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy, instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem.

W oparciu o diagnozę została opracowana strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej na najbliższe lata, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych realizowanych w sferze pomocy społecznej na terenie gminy. Dokonano przejścia od modelu pomocy, którego zasadniczą funkcją było udzielanie wsparcia materialnego, do modelu nastawionego na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się z prośbą o pomoc w rozwiązywaniu problemów.

Systemowe podejście do rodziny powoduje, że dysfunkcje mające w niej miejsce nie są traktowane jako izolowane zjawiska dotyczące pojedynczych osób. Stąd pomimo wielu różnych form pomocy skierowanych bezpośrednio na jednostkę, podejmuje się także pracę z całą rodziną gdyż zmiany w jej funkcjonowaniu stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się podopiecznymi pomocy społecznej. Działania GOPS-u w Bolimowie mają na celu nie tylko łagodzenie skutków trudnej sytuacji bytowej świadczeniobiorców pomocy społecznej, lecz także usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej. Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną na terenie miasta instytucjami gminy oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo.

Pracownicy mają bezpośredni kontakt ze środowiskiem, który służy właściwej diagnozie i ułatwia skuteczne rozwiązywanie istniejących trudności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej działa w oparciu o Ustawę o pomocy społecznej dnia 12 marca 2004 r.

Ustawa ta określa wszystkie cele jakie musi podjąć Ośrodek zarówno z zadań zleconych gminie jak i zadań własnych.

W tej sytuacji niezbędnym staje się opracowanie „**Gminnej Strategii Integracji i Polityki Społecznej na lata 2006 – 2010**”, której zasadniczym celem jest wypracowanie sprawnego i efektywnego programu pomocy, umożliwiającego skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych.

1.1. Misja

Apatia i niemożność odnalezienia się w nowej rzeczywistości prowadzą do ciągłego obniżania się zdolności mieszkańców do samodzielnego rozwiązywania problemów i uzależnienia się od sformalizowanych procedur instytucji państwowych i samorządowych. Wysoce niepokojące jest także trwałe uzależnienie się od pomocy społecznej i niechęć do podejmowania osobistej odpowiedzialności za los własny i własnej rodziny, prowadzący do wykorzystania pomocy społecznej i instytucji gminnych, jako naturalnego i należnego sposobu świadczeń ze strony społeczeństwa.

Jednym z głównych celów prowadzonej polityki społecznej powinno być zatem wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy potrafili samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia. Instytucje państwowe i samorządowe winny pełnić wobec jednostek, rodzin i organizacji społecznych rolę jedynie pomocniczą.

BOLIMÓW – GMINA LUDZI ODPOWIEDZIALNYCH ZA LOS WŁASNY I WŁASNYCH RODZIN

1.2. Założenia polityki społecznej

Założenia polityki społecznej realizowanej przez Gminę Bolimów zdefiniowane są wobec następujących obszarów:

- 1) przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu najsłabszych grup społecznych żyjących w ubóstwie, wynikającym szczególnie z bezrobocia w połączeniu z takimi dysfunkcjami, jak: niezaradność opiekuńczo wychowawcza, bezrobocie, alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie,
- 2) rozwój systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz osób starszych,
- 3) rozwój systemu pomocy dziecku i rodzinie w celu zapewnienia opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodziców oraz dzieciom niedostosowanym społecznie,
- 4) wdrażanie i monitorowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych..

Założenia polityki społecznej realizowane będą poprzez:

- zagwarantowanie udziału organizacji pozarządowych w budowaniu i realizacji systemowych działań na rzecz integracji i wyrównywania szans grup największego ryzyka,
- prowadzenie działań umożliwiających wykorzystanie środków finansowych Funduszy Strukturalnych, w oparciu o zasadę partnerstwa i współpracę różnych podmiotów działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych,
- opracowanie i realizację programów zgodnych z celami Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- podejmowanie działań profilaktyczno - interdyscyplinarnych, kompleksowych, skoordynowanych na rzecz dzieci i ich rodzin,
- pobudzanie społecznej aktywności ukierunkowane na wyrabianie umiejętności zaspokojenia potrzeb we własnym zakresie - tworzenie społeczeństwa odpowiedzialnego za los własny i własnych rodzin,
- współtworzenie punktów wsparcia dla osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym (w szczególności dla osób bezrobotnych),
- specjalistyczne szkolenia dla kadry pracującej z osobami z grup szczególnego ryzyka.

1.3. Cele Strategiczne

- I. Stworzenie efektywnego systemu zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych.
- II. Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny.
- III. Aktywizacja osób bezrobotnych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- IV. Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych i starszych.
- V. Stworzenie nowoczesnego i sprawnego systemu profilaktyki uzależnień.

2. DIAGNOZA W ZAKRESIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc, społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Prawo do świadczeń pomocy społecznej przysługuje osobom posiadającym obywatelstwo polskie zamieszkującym i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz cudzoziemcom zamieszkującym i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiadającym zezwolenie na pobyt stały lub status uchodźcy, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej.

Pomocy społecznej na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej, udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa,
- 2) sieroctwa,
- 3) bezdomności,
- 4) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- 5) bezrobocia,
- 6) niepełnosprawności,
- 7) długotrwałej choroby,
- 8) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- 9) alkoholizmu lub narkomanii,
- 10) trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- 11) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Do postępowania w sprawie świadczeń pomocy społecznej mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego ze zmianami wynikającymi z ustawy.

Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej są wydawane w formie pisemnej. Decyzja o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia może być wydana po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego (rodzinnego) lub jego aktualizacji. Wywiad przeprowadza pracownik socjalny również dla potrzeb jednostki organizacyjnej pomocy społecznej z terenu innej gminy.

Wywiad środowiskowy (rodzinny) przeprowadza się w celu ustalenia sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin.

W przypadku, gdy osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc nie wyrażają zgody na zbieranie danych osobowych w zakresie ustalonym przepisami ustawy, kierownik ośrodka pomocy społecznej może wydać decyzję odmawiającą przyznania pomocy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej działa w oparciu o ustawę pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Ustawa ta weszła w życie z dniem 1 maja 2004 r. i różni się od ustawy z 1990 r., wg której Ośrodki Pomocy pracowały do dnia wejścia w życie nowej ustawy.

Nowa ustawa różni się zarówno w zakresie form pomocy, powodów udzielania pomocy jak i zadaniami jakie ma do realizacji gmina w myśl tej ustawy. Zasady ogólne i cel stworzenia nowych przepisów dotyka jednak tej samej sfery życia społecznego i odnosi się do pomocy ludziom, którzy nie potrafią odnaleźć się w tak szybko zmieniającej się rzeczywistości, a także ludziom, których stan zdrowia powoduje trudności w normalnym egzystowaniu

Diagnoza problemów społecznych została dokonana w oparciu o rozeznanie środowiskowe pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, dane Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Z analizy przeprowadzonej diagnozy wynika, że dominującymi problemami społecznymi występującymi na terenie gminy Bolimów są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz uzależnienia - alkoholizm.

Z uwagi, iż poprzednia ustawa z 1990 r. problemy pomocy społecznej przedstawia podobnie, diagnoza będzie przedstawiać wszystkie problemy, z którymi spotkali się pracownicy socjalni w 2004 r., 2005 r. w GOPS

Problemy	Liczba rodzin
ubóstwo	76
sieroctwo	
bezdomność	3
potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	6
bezrobocie	57
niepełnosprawność	35
długotrwała choroba	10
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	20
alkoholizmu lub narkomanii	13
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2
zdarzenie losowe	2
RAZEM:	224

Z uwagi na to, że w zadaniach Ośrodków jest wypłata zasiłków stałych można zauważyć, że dużym problemem jest niepełnosprawność.

Najczęściej występującym problemem w GOPS jest bezrobocie.

Kolejnymi problemami: niepełnosprawność, wielodzietność, a w szczególności bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm, długotrwała choroba, inne.

W 2005 r. GOPS udzielił pomocy w następujących formach:

<u>Rodzaj pomocy</u>	<u>Liczba rodzin</u>
Zasiłki celowe i specjalne	195
Zasiłki okresowe	48
Pomoc rzeczowa	82
Dożywianie	108
Usługi opiekuńcze	5
Zasiłki stałe	5

Skierowania do DPS - 1 osoba na okres przejściowy

Oprócz pomocy finansowej, pracownicy GOPS udzielają znacznej pomocy w formie pracy socjalnej. Praca ta jest szeroko zakreślona i dotyczy niemalże każdej sfery życia. Niestety nie da się ocenić jak duży wkład wnosi się w pracę socjalną i nie ma finansowych odpowiedników tej formy pomocy. Jest to zależne od potencjału każdego pracownika i jego zaangażowania, a także w dużej mierze od podopiecznego, który wykazuje chęć współpracy.

Aby pomoc społeczna na terenie gminy mogła w pełni realizować swoje założenia, a także służyć ludziom, należy stworzyć strategię działania. Strategia ta będzie planem jaki GOPS przez najbliższe lata będzie realizować na potrzeby mieszkańców gminy.

2.1. Charakterystyka gminy.

Gmina Bolimów jest położona w centralnej Polsce, w środkowej części Mazowsza, skrzyżowaniu dróg łączących Skierniewice z Sochaczewem, Łowicz z Żyrardowem w odległości 60 km od Warszawy i 70 km od Łodzi. Zajmuje powierzchnię 11221 ha, z czego 3800,44 ha to tereny utworzonego w 1986r, Bolimowskiego Parku Krajobrazowego. Wchodzi w skład powiatu skierniewickiego Jest gminą wiejską. Ludność w Gminie zamieszkuje 20 miejscowości wiejskich w obrębie 21 sołectw.

Liczba mieszkańców wynosi 4091 osób (stan na 28 lutego 2006 r.). Od kilku lat zauważa się tendencję spadkową liczby ludności. Spowodowane to jest zarówno występowaniem malejącego przyrostu naturalnego, jak i pogłębieniem się ujemnego salda migracyjnego.

Wśród mieszkańców Gminy Bolimów zauważalna jest także stała zmiana struktury wiekowej. Patrząc z demograficznego punktu widzenia, można uznać, że społeczeństwo gminy stanowi typ populacji starzejącej się, ze wskazaniem nasilenia tej tendencji. Najwyraźniej potwierdzają to malejące wskaźniki przyrostu naturalnego.

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy przedstawia się w sposób następujący:

- w wieku przedprodukcyjnym - 930 osób,
- w wieku produkcyjnym - 2601 osób,
- w wieku poprodukcyjnym - 560 osób.

Zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców Gminy znacząco wpływają przede wszystkim na rynek pracy. Zwiększenie się liczby ludności w wieku produkcyjnym niesie za sobą nie tylko wzrost siły roboczej w Gminie, ale przede wszystkim coraz bardziej pogłębiającą się stopę bezrobocia.

Z uwagi na wysoką stopę bezrobocia oraz istniejącą sytuację społeczno-gospodarczą należy przyjąć, iż w najbliższym czasie występujące saldo migracyjne może się jeszcze bardziej pogłębić. Związane to będzie przede wszystkim z poszukiwaniem miejsca zatrudnienia poza granicami Polski. Powodować to będzie odpływ ludności głównie w wieku produkcyjnym, co w konsekwencji doprowadzi do wzrostu udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców oraz spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Gmina Bolimów położona jest w województwie łódzkim. Znaczna część obszaru Gminy leży w dolinie rzeki Rawki.

Lesistość w gminie Bolimów wynosi ok. 56,3 % i należy do największych w powiecie skierniewickim. Na terenie gminy lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 3800,44 ha, co stanowi ok. 33,9 % ogólnej powierzchni.

Przez teren gminy Bolimów przebiegają dwie spośród główniejszych dróg komunikacyjnych oraz linia kolejowa Berlin-Warszawa-Moskwa. Bolimów jest węzłem drogowym dla licznych połączeń lokalnych.

Na terenie gminy Bolimów działa wiele zakładów produkcyjnych i usługowych. Do najważniejszych należą:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „FRUCTODOR” - Bolimów
- Odlewnia Żeliwa – Kolonia Bolimowska-Wieś
- Przedsiębiorstwo Budownictwa „ENERGOBUDOWA” – Bolimów
- Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy „ELPAX” – Bolimów
- Ośrodek Wypoczynkowy Polskiego Radia - Joachimów-Mogiły
- Przedsiębiorstwo ROL-POD
- Apteka -1
- piekarnie - 3
- usługi budowlane – 20
- transport towarowy – 12
- mechanika pojazdowa – 8
- stolarstwo – 7
- punkty gastronomiczne i bary – 10
- usługi weterynaryjne – 2
- działalność handlowa – 49
- usługi rolnicze – 6
- usługi leśne – 4
- usługi elektryczne – 9
- betoniarstwo – 4
- usługi szklarskie -1
- usługi ślusarskie -1
- blacharstwo -1
- produkcja energii elektrycznej – 2

- skup opakowań szklanych -1
- kowalstwo – 1
- krawiectwo - 2
- zakład kamieniarski – 1

Na terenie gminy działają, sklepy ogólnospożywcze i przemysłowe, usługi lecznictwa i profilaktyki weterynaryjnej, zakłady fryzjerskie.

W gospodarce gminy dominuje produkcja rolna, na terenie gminy jest około 1000 gospodarstw rolnych. Nie zdegradowane środowisko sprzyja produkcji zdrowej i czystej ekologicznie żywności oraz rozwojowi agroturystyki. Obecnie istnieje 9 gospodarstw agroturystycznych. Istotne znaczenie dla gminy będzie miała budowa autostrady Wschód Zachód, którą zaplanowano w rejonie Bolimowa. Duże znaczenie ma zbudowany zbiornik rekreacyjny w Joachimowie-Mogiłach i Ziemiarach, zmieniający w sposób naturalny charakter objętego ochroną krajobrazu i środowiska przyrodniczego tego obszaru.

Gmina dysponuje, więc szeregiem walorów dla przyszłych inwestorów w zakresie:

- budowy małych przetwórnictw rolno-spożywczych /przetwórstwo produktów leśnych oraz przetwórstwo produktów rolnych opartych o tradycyjne receptury wiejskie na potrzeby rynku zewnętrznego oraz zaopatrzenia turystów /,
- tworzenia niewielkich zakładów produkcyjnych,
- rozbudowy zaplecza usługowego dla obsługi użytkowników autostrady /pensjonaty, pola biwakowe parkingi, gospodarstwa turystyczne, bazy turystyczne powiązane z obwodnicą/,
- zagospodarowania terenów pod rekreację, sport i turystykę,
- realizacji programu budowy urządzeń wodno-kanalizacyjnych,
- budowa oczyszczalni w Bolimowie z możliwościami połączenia i obsługi całego obszaru gminy,
- realizacja budowy telefonizacji z możliwościami połączenia i obsługi całego obszaru gminy,
- utrwalone tradycje gospodarki rolnej i leśnej /las we władaniu Wspólnoty Leśnej z Bolimowa i Ziemiar i 100-letnimi doświadczeniami gospodarowania w lesie/,
- wysoka atrakcyjność turystyczno-wypoczynkowa terenu dla mieszkańców Łowicza, Żyrardowa i aglomeracji Warszawy i Łodzi ukierunkowanego na turystykę weekendową, krajoznawczą, letniskową i pobytową wiejską /agroturystykę/, weryfikowany naturalną pojemnością terenu,
- dobre powiązania komunikacyjne gminy z aktywnie rozwijającymi się ośrodkami miejskimi Skierniewic, Sochaczewa, Łowicza i Żyrardowa.

Stymulowanie rozwoju gospodarczego gminy ma przede wszystkim na celu przyciągnięcie, inwestorów oraz zapewnienie pożądanego kierunku rozwoju poprzez czynne włączenie się gminy w uruchomienie nowych form działalności gospodarczej.

Warunkiem niezbędnym do realizacji tego priorytetu rozwoju gminy jest stworzenie silnego lokalnego /rodzimego/ kapitału do dalszego ewaluowania, co w dalszym etapie stworzyłoby pewne szanse kreowania przedsiębiorczości, a co za tym idzie powstawanie nowych miejsc pracy.

Zatem w zakresie walki z bezrobociem w gminie ważna jest współpraca i udział przedstawicieli władz gminnych we współpracy umożliwiającej opracowanie skutecznych instrumentów i metod ograniczania bezrobocia w nawiązaniu do lokalnych uwarunkowań i sytuacji społeczno- gospodarczej w gminie.

Na terenie gminy Bolimów funkcjonują 3 szkoły podstawowe oraz 1 gimnazjum, do których łącznie uczęszcza 490 uczniów. Działa tylko jedno przedszkole samorządowe w Bolimowie, w którym przebywa 28 dzieci, oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, do którego uczęszcza 261 uczniów.

Opiekę zdrowotną mieszkańcom Gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego w Bolimowie.

2.2. Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących czynników warunkujących patologię życia społecznego w sensie najbardziej dramatycznym: egzystencjalnym, instytucjonalnym i politycznym. Jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji.

Ubóstwo jest zatem zjawiskiem powszechnym i niebezpiecznym, co gorsze obecnie obserwuje się szereg zmian, które ciągle je pogłębiają i poszerzają.

Na ubóstwo w Gminie Bolimów składa się długotrwałe bezrobocie, niski poziom wykształcenia, typ rodziny (wielodzietność), miejsce zamieszkania (tereny popegerowskie) i niskie dochody gospodarstw domowych.

Wśród głównych przyczyn trudnej sytuacji życiowej stanowiących powód zgłaszania się po pomoc do GOPS należy wymienić właśnie ubóstwo.

Na rzecz rodzin znajdujących się w obszarze ubóstwa GOPS prowadzi szereg form pomocowych m.in. zapewnia środki finansowe niezbędne do przetrwania, oferuje pomoc w postaci pracy socjalnej.

Najważniejszym wyzwaniem dla polityki lokalnej powinny być działania ukierunkowane na aktywizację zawodową osób długotrwałe pozostających bez pracy, przeciwdziałanie nierównościom społecznym oraz poszukiwanie skutecznych form łagodzenia skutków ubóstwa.

2.3. Bezrobocie

2.3.1 Definicja bezrobocia

Bezrobocie – rozumiane jako zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia – na przestrzeni ostatnich 7 lat stało się w Polsce jednym z głównych problemów społecznych.

2.3.2. Przyczyny bezrobocia na terenie gminy Bolimów

Bezrobocie w gminie Bolimów jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Skutki i straty, które powoduje są dotkliwe nie tylko dla samych bezrobotnych i ich rodzin, ale również dla całego społeczeństwa. Chodzi tu o niewykorzystany potencjał ludzkiej pracy, poczucie zagrożenia bezrobociem ludzi zatrudnionych, nasilenie się społecznej patologii oraz potrzebę korzystania z pomocy społecznej.

Gmina Bolimów od szeregu lat zaliczana jest do grona gmin zagrożonych bezrobociem strukturalnym.

**Tabela 1. Poziom bezrobocie w gminach Powiatu Skierniewickiego
(dane na dzień 31.12.2005 r.)**

GMINA	Ogółem		Z prawem do zasiłku	Niepełno-sprawni
	Razem	kobiety		
Ogółem	3911	2084	547	296
Bolimów	170	97	23	4
Głuchów	216	106	24	8
Godzianów	86	50	16	4
Kowiesy	113	53	4	2
Lipce Reymontowskie	131	66	13	7
Maków	261	133	32	19
Nowy Kawęczyn	159	76	21	12
Skierniewice	308	161	38	25
Słupia	122	47	10	5
Miasto Skierniewice	2343	1294	366	210

Źródło: PUP Skierniewice

Liczba osób bezrobotnych w gminie Bolimów wynosiła na koniec lutego 2006 roku 190 osób, z tego 102 stanowiły kobiety. Wśród ogółu pozostających bez pracy 23 osoby z prawem do zasiłku. Struktura bezrobotnych gminy Bolimów:

Tabela 2: Struktura bezrobotnych wg wieku

Wiek	18-24	25-34	35-44	45-54	55-60	60→
Liczba osób	50	46	21	40	11	2

Źródło: PUP Skierniewice

Tabela 3: Struktura bezrobotnych wg wykształcenia

Wykształcenie	Wyższe	średnie policealne	ogólnokształcące	Zasadnicze Zawodowe.	Inne
Liczba osób	9	42	10	53	53

Źródło: PUP Skierniewice

Tabela 4: Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy (w miesiącach)

Czas	Do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	Pow.24
Liczba osób	15	36	22	28	26	43

Źródło: PUP Skierniewice

Jak z powyższych zestawień wynika największy odsetek bezrobotnych stanowią młodzi ludzie, z wykształceniem zasadniczym zawodowym, lub zupełnie bez oraz zarejestrowani dłużej niż 24 miesiące tzw. długotrwale bezrobotni.

Charakter bezrobocia w gminie Bolimów jest następującego rodzaju:

1. bezrobocie byłych pracowników PGR,
2. bezrobocie ukryte będące efektem nadmiaru „rąk do pracy” w gospodarstwach indywidualnych,
3. bezrobocie „zbędnych na wsi”, osób, które utraciły pracę w pozarolniczych działach gospodarki i powróciły na wieś,
4. duży spadek popytu na siłę roboczą,
5. zwiększenie wymagań pracodawców dotyczących kwalifikacji zawodowych pracowników,
6. likwidacja zakładów pracy w miastach, które zatrudniały dużą liczbę osób z terenu gminy,
7. niewystarczającą dynamikę rynku pracy w procesie tworzenia nowych miejsc pracy.

Liczba bezrobotnych w gminie Bolimów jest jedną z wyższych w Powiecie Skierniewickim. Wg stanu na dzień 28.02.2006r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła ogółem 190 osób, w tym:

- kobiety -102
- absolwenci -12
- zwolnieni z przyczyn zakładu pracy - 3
- z prawem do zasiłku - 23
- w wieku 18-44 lata - 117
- powyżej 12 miesięcy - 69
- przeciętnie 12 osób w roku otrzymuje prace w ramach prac interwencyjnych znajdując zatrudnienie w Urzędzie Gminy

Należy zwrócić uwagę, że bezrobocie wśród kobiet jest wyższe aniżeli wśród mężczyzn.

Sytuacja taka może być odzwierciedleniem faktu, iż kobiety, zajmujące się tradycyjnie pracą w domu, zarejestrowały się jako bezrobotne.

Szczególnie niepokojącym jest wysoki udział osób bez prawa do zasiłku, w ogólnej liczbie bezrobotnych. Wskazuje to, istnienie w gminie grupy osób pozostających trwale bez pracy. Wobec powyższego osobom tym należy poświęcić szczególną uwagę, gdyż wraz z długością okresu pozostawania bez pracy, maleją szanse powrotu na rynek pracy. Ważnym zagadnieniem jest możliwość zdobycia zatrudnienia przez absolwentów.

Stwierdza się jednocześnie, iż najwięcej bezrobotnych zamieszkuje w obszarach o największym rozdrobnieniu gospodarstw rolnych, a więc potencjalnie o najmniejszej dochodowości. Słabość ekonomiczna gospodarstw rolnych i brak perspektyw rozwoju, a także brak nowych miejsc pracy pogłębiają trudną sytuację na lokalnym rynku pracy. Charakterystycznym dla gminy jest, iż udział bezrobotnych o wykształceniu zasadniczym zawodowym i podstawowym, w ogólnej liczbie bezrobotnych, jest najwyższy. Szczególnie zbiorowość ludzi po byłym PGR charakteryzuje się brakiem wykształcenia pozostającym niezależnie od wieku mieszkańców na poziomie szkoły podstawowej.

W powiecie nie są generowane miejsca pracy dla tych grup zawodowych. Ponieważ bezrobotni o wykształceniu podstawowym i zasadniczym zawodowym są mało mobilni, w zakresie zmian kwalifikacji, to osoby o wykształceniu policealnym i technicznym zawodowym są bardziej podatne na zmiany i podwyższanie kwalifikacji

zawodowych. Można się zatem spodziewać, iż ta grupa osób bezrobotnych łatwiej się będzie adaptować do nowych wymogów i zmian. Niekorzystną sytuację w zakresie zatrudnienia mają osoby w wieku 18-44 lat. Udział tej grupy wiekowej wśród ogółu bezrobotnych jest największy. Umożliwienie młodym ludziom zaistnienia na rynku pracy jest szczególnie ważne dla funkcjonowania gospodarki i szans na poprawę warunków bytowych młodego pokolenia.

Ponadto należy nadmienić również, że do ogólnej liczby bezrobotnych rejestrowanych należy doliczyć tzw. bezrobocie ukryte. Za bezrobotnego nie uznaje się takiego mieszkańca gminy, który ma więcej niż 2 ha przeliczeniowe, a przecież z gospodarstwa o takim areale trudno się utrzymać.

Tabela 5. Podział bezrobocia na terenie Gminy Bolimów pomiędzy mężczyzn i kobiety (stan na dzień 28.02.2006 r.)

Wyszczególnienie	Zarejestrowani bezrobotni		Bezrobotni z prawem do zasiłku
	Ogółem	Kobiety	Ogółem
Ogółem	190	102	23

Źródło: PUP Skierniewice

2.3.3 Skutki pozostawania bez zatrudnienia.

Okres bezrobocia członka rodziny jest dla wielu gospodarstw domowych szczególnie trudny. W szybkim czasie pojawiają się problemy finansowe, rodzi się konieczność szukania doraźnych metod poprawy sytuacji ekonomicznej rodziny. Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej Ośrodka z powodu bezrobocia w ostatnich latach miała tendencję wzrostową.

Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne kwestie życia rodzinnego. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność znalezienia ponownego zatrudnienia powoli i systematycznie pozbawiają człowieka poczucia własnej wartości. Stres i utrata stabilizacji powodują często niemożność podejmowania racjonalnych, a niekiedy jakichkolwiek decyzji. Pojawia się apatia i zniechęcenie. Okres bezrobocia oznacza radykalną zmianę rozkładu czasu w ciągu dnia. W zmianie trybu życia ujawnia się tradycyjny podział obowiązków na kobiece i męskie. Bezrobotni mężczyźni często sięgają po używki, głównie w celu rozładowania stresu. Osoby o niewielkich szansach na rynku pracy (brak kwalifikacji, zaawansowany wiek) dostrzegają raczej nadmiar wolnego czasu i rodzące się przygnębienie, a rozczarowanie lub stres leczą alkoholem lub nikotyną. Bardziej aktywnie i twórczo starają się wykorzystać swój czas ci bezrobotni, którzy dostrzegają szansę poprawy swojej pozycji na rynku pracy (młodzi, posiadający poszukiwany zawód lub gotowi do przekwalifikowania się).

Złe warunki materialne są jednym z głównych czynników wywołujących stany depresyjne związane z poczuciem braku stabilności i bezpieczeństwa socjalnego. Niskiej kondycji psychosomatycznej towarzyszy w szczególności wzrost zapadalności na niektóre choroby zakaźne, choroby społeczne - nerwice, choroby serca, choroby psychiczne oraz znaczny wzrost zachorowalności na czynną gruźlicę płuc, tradycyjnie już uznaną za chorobę będącą wynikiem biedy i niedożywienia. Bezrobotni objęci pomocą społeczną zauważają u siebie niepokojące pogorszenie stanu zdrowia.

Odsetek osób odczuwający nowe dolegliwości wyraźnie rośnie wraz z wydłużaniem się czasu pozostawania bez pracy. Jest to wyraźny dowód, jak silnie negatywnym doświadczeniem może być bezrobocie. Oprócz dolegliwości somatycznych część bezrobotnych zauważa u siebie pogorszenie samopoczucia. Prawie wszyscy bezrobotni odczuwają niepokój, lęk, przygnębienie, rozdrażnienie, mają kłopoty ze snem, czują, że coś im zagraża. Duża część bezrobotnych uważa, że nie ma wpływu na ważne decyzje rodzinne i że ludzie są w stosunku do nich niesprawiedliwi. Bezrobocie burzy klimat życia rodzinnego. Wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, na realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych. Najbardziej bolesnym aspektem bezrobocia jest zagrożenie bezpiecznej egzystencji własnej rodziny. Brak pracy ma negatywny wpływ na ekonomiczną funkcję rodziny. Powoduje jej szybką degradację, potęguje biedę i rozszerza sferę ubóstwa. Dla podopiecznych GOPS dotkniętych bezrobociem dużym problemem jest regulowanie należności za wszelkie opłaty, które są wysokie w stosunku do dochodów rodziny. Jako pierwsze oszczędności czynione są na opłatach za media, co naraża rodzinę na lęk przed eksmisją lub odcięciem dopływu prądu i wody. Obserwując zachowania bezrobotnych korzystających z pomocy GOPS zauważa się, że stosują oni ostrzejszy rygor oszczędnościowy mniej wydając na żywność, odzież, przejazdy, płatne usługi. Trudna sytuacja finansowa gospodarstw domowych dotkniętych bezrobociem wymusza także ograniczanie wydatków związanych ze zdrowiem (leki, sprzęt rehabilitacyjny) i kształceniem dzieci.

Bezrobocie naraża rodzinę na szereg niedogodności, sublimację wielu ważnych potrzeb, niewłaściwe kształtowanie osobowości jej członków. Praca zawodowa wyznacza bowiem postawy i zachowanie dzieci, system stosowanych przez nie ocen, kontakty ze środowiskiem rówieńczym, uznawane przez nie wartości czy preferowane cele. Dążenia dzieci i młodzieży są silnie związane z pozycją zawodową rodziców, a otaczająca rzeczywistość postrzegana jest przez pryzmat ich pracy zawodowej. Zmiany w statusie zawodowym choćby jednego z rodziców nie pozostają więc bez wpływu na dokonywaną przez młodych ludzi ocenę rzeczywistości oraz ich własnej pozycji. Bezrobocie jest często w rodzinie czynnikiem konfliktogennym i nasilającym patologie społeczne takie jak nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków pieniężnych nielegalnymi sposobami, itp. Głębokość zmian w rodzinie spowodowanych bezrobociem zależy w dużej mierze od struktury rodziny, jej fazy rozwoju, statusu społecznego, stanu zagospodarowania materialnego, kondycji zdrowotnej członków rodziny oraz środowiska lokalnego. Bezrobocie rodziców dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych, zahamowanie dalszej nauki czy zajęć dodatkowych.

Warte podkreślenia w tym miejscu wydaje się również ograniczenie kontaktów rówieśniczych dzieci na skutek rezygnacji z usług placówek opiekuńczo-wychowawczych, edukacyjnych czy kulturalnych. Odczuwanie przez dzieci własnej sytuacji jako gorszej często prowadzi do stopniowej izolacji środowiskowej, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Zawęża się krąg wspólnych zainteresowań rówieśniczych, dzieci przestają być zapraszane do wspólnej nauki i zabawy. Zdarza się także, że jednocześnie z odrzuceniem przez rówieśników, z powodu trudnej sytuacji

materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Odbija się to wszystko bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób. Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetu rodziców. W opinii dzieci, zwłaszcza nastolatków, taka sytuacja jest przejawem braku zaradności, nieumiejętności dostosowania się do nowej rzeczywistości społeczno -ekonomicznej czy życiowego nieudacznictwa.

Powoduje to zachwianie systemu wartości młodego pokolenia i obniżenie w hierarchii takich wartości jak wykształcenie, uczciwa praca, solidarność. Zachwianie autorytetu rodziców oznacza także naruszenie spójności rodziny i może przynieść niebezpieczne konsekwencje społeczne. Obok wcześniej wymienionych skutków bezrobocia występuje jeszcze taki element jak nieplanowe, bezzadaniowe funkcjonowanie rodziny, bez określonych bliżej celów i hierarchii zadań czekających na realizację. Racjonalne planowanie życia rodzinnego może odbywać się jedynie przy założeniu wydolności finansowej rodziny, w pokrywaniu wydatków na cele konsumpcyjne i usługowe oraz poczuciu stabilności dochodów.

Jeśli zachwianie podstaw materialnych jest krótkotrwałe nastąpić może czasowe zawieszenie realizacji lub realizacja okrojona, natomiast dłużej trwające braki mogą wywołać rezygnację z pewnych planów bez szansy na ich realizację w przyszłości. Zaznaczyć należy, że pewnych zadań z natury przypisywanych rodzinie w danym cyklu jej rozwoju nie można przesunąć w czasie, ponieważ spowoduje to nieodwracalne skutki w wymiarze indywidualnym, rodzinnym i społecznym.

Na terenie gminy wiele osób mimo posiadania gospodarstwa rolnego, pozostawało w zatrudnieniu, gdyż gminę charakteryzują ziemie o niskiej bonitacji, co niesie za sobą niski dochód z działalności rolniczej. Po za tym przeważają gospodarstwa małe i nietowarowe.

Trwały brak pracy jest czynnikiem, który ma decydujący wpływ na zaspokajanie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia, prowadzi do narastania takich problemów jak: ubóstwo, problemy edukacyjne, zdrowotne, poczucie zagrożenia itp.

Brak możliwości zatrudnienia powoduje niewydolność rodzin, które oczekują wsparcia finansowego oraz wielopłaszczyznowych działań w ramach pracy socjalnej świadczonych przez ośrodek pomocy społecznej.

Z danych GOPS wynika, że z roku na rok liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu dysfunkcji bezrobocia stale wzrasta.

Głównym celem polityki lokalnej w zakresie zwalczania bezrobocia powinno być więc podjęcie działań pomocowych zmierzających do zwiększenia aktywności w poszukiwaniu pracy, a w końcowym efekcie wyjścia z bezrobocia i z kręgu świadczeniobiorców pomocy społecznej.

Rozmiary i cechy bezrobocia stawiają je w rzędzie najważniejszych i jednocześnie najtrudniejszych do rozwiązania problemów ekonomicznych, politycznych i społecznych.

2.4. Niepełnosprawność

2.4.1 Wprowadzenie w problematykę niepełnosprawności

Osoby niepełnosprawne stanowią na świecie bardzo liczną społeczność. W jej skład wchodzi ponad 500 mln ludzi, z czego 2/3 żyje w krajach rozwijających się.

Według spisu ludności w roku 2002, liczba osób niepełnosprawnych w Polsce wynosiła 5456,7 tys. co stanowiło 14,3% ogółu ludności kraju. Prognoza GUS przewiduje, że w 2010 roku liczba ta wzrośnie do 6 mln.

Przyspieszony wzrost liczby osób niepełnosprawnych wyznacza coraz większą rangę temu zjawisku wśród innych problemów społecznych. Dynamika niepełnosprawności związana jest nie tylko z tradycyjnymi jej przyczynami lecz także z nowymi zjawiskami, które wynikają ze zmian społeczno- gospodarczych zachodzących od 1989 roku.

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk i problemów współczesnego świata. Znaczenie tych problemów wynika z rozmiarów i powszechności jej występowania w populacji, a także z konsekwencji, jakie wywołuje w sensie indywidualnym i społecznym.

Niepełnosprawność w swej istocie jest zjawiskiem o komponentach medycznych i społecznych. Powodowana chorobami czy dysfunkcjami fizycznymi ma przede wszystkim wymierne konsekwencje funkcjonalne i społeczne. Zjawisko niepełnosprawności określane i mierzone jest w różny sposób:

- w oparciu o zmienne kliniczne (etiologia, lokalizacja, zakres uszkodzeń),
- na podstawie możliwości codziennego funkcjonowania,(samoobsługa, poruszanie się),
- na podstawie zdolności do pełnienia podstawowych ról społecznych, adekwatnych do wieku danej osoby.

Powszechnie za niepełnosprawną uznaje się osobę, której sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi.

Głównym celem polityki społecznej wobec niepełnosprawności na terenie i gminy Bolimów winno być zatem podjęcie działań we wszystkich ważnych sferach życia: zatrudnieniu, edukacji, zabezpieczeniu socjalnym, mieszkalnictwie, dostępie do dóbr i usług, likwidację wszelkiego rodzaju barier (architektonicznych, komunikacyjnych, psychologicznych), tworzenie różnych form samopomocy w rozwiązywaniu problemów życia codziennego umożliwiających pełną integrację społeczną i przeciwdziałających marginalizacji społecznej.

2.4.2. Społeczne skutki niepełnosprawności

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzi do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania . Sytuacja taka to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością; z drugiej strony przyczyną jest ograniczenie dochodów - utrata pracy i renta inwalidzka osoby niepełnosprawnej oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowych innych członków rodziny zobowiązanych do świadczeń opiekuńczych.

Na tę typową sytuację mogą nałożyć się jeszcze dodatkowe uwarunkowania, które czynią życie tych rodzin szczególnie trudnym. Uwarunkowania te to:

- wcześniejsza trudna sytuacja bytowa, na przykład brak podstawowego standardu wyposażenia gospodarstwa domowego (brak podstawowych mebli, pralki, lodówki),
- wysoki poziom wydatków, gdy więcej niż jedna osoba wymaga działań leczniczo-rehabilitacyjnych,
- niezaradność życiowa członków rodziny, nieumiejętność gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi.

Dotknięcie jednego z członków rodziny niesprawnością stanowi dla rodziny sytuację kryzysową. Wymaga to odpowiedniego systemu interwencji kryzysowej stwarzającej dla osoby niepełnosprawnej i jej rodziny możliwość skorzystania z efektywnego systemu wsparcia, stanowiącego warunek prewencji podstawowej. Z drugiej strony brak konstruktywnego rozwiązania sytuacji kryzysowej w przeszłości domaga się wypracowania warunków sprzyjających aktywizacji zarówno samej osoby niepełnosprawnej jak i jej rodziny.

Niepełnosprawność uderza najbardziej w finansową i emocjonalną stronę rodziny. Rodzina w takiej sytuacji wymaga zwłaszcza nieinstytucjonalnych form pomocy, maksymalnie zindywidualizowanych i dostosowanych do jej potrzeb. Wzmocnienia wymaga sama rodzina, bo ona zapewnia najwszechstronniej i w sposób ciągły możliwości poznawania uczucia miłości, potrzeb wolności, religijności. To rodzina, niezależnie od charakteru dokonujących się zmian w życiu społecznym, z natury broni godności oraz podmiotowości prawnej swych członków. W zetknięciu z niepełnosprawnością jednego ze swych członków, w rodzinie musi dokonać się ogromny proces, którego zasadniczymi elementami są osobista przemiana oraz właściwa reakcja grupy podstawowej. Szczególnie trudna sytuacja narasta w rodzinie wychowującej nieletnie dziecko. Często rodzice po uzyskaniu informacji, że ich dziecko jest niepełnosprawne, przeżywają bardzo silnie negatywne emocje. W rezultacie ulegają zakłóceniu (czasami bardzo poważnemu) relacje między członkami rodziny, szczególnie zaś między małżonkami oraz między rodzicami a niepełnosprawnym dzieckiem. Przeżycia, które występują prawie we wszystkich rodzinach bez względu na to, jaki rodzaj niepełnosprawności występuje u dziecka można podzielić na:

- okres szoku, gdy rodzice dowiadują się o niesprawności dziecka, jest to okres silnych negatywnych przeżyć;
- okres kryzysu emocjonalnego, kiedy rodzice nie mogą pogodzić się z myślą, że mają niepełnosprawne dziecko, spostrzegają swoją sytuację jako beznadziejną, są przygnębieni, zrozpaczeni i bezradni;
- okres pozornego przystosowania się do sytuacji, kiedy to rodzice podejmują nieracjonalne próby przystosowania się do sytuacji w jakiej się znaleźli po stwierdzeniu u dziecka niesprawności. Rodzice nie mogą pogodzić się z faktem, że ich dziecko jest niepełnosprawne, stosują różne mechanizmy obronne - tzn. deformują obraz realnej rzeczywistości zgodnie ze swymi pragnieniami. W konsekwencji wytwarzają sobie nieprawidłowy obraz dziecka, który dominuje nad rzeczywistością;
- okres konstruktywnego przystosowania się do sytuacji. Jego istotą jest rozpoznanie przez rodziców problemu, czy i jak można pomagać dziecku. Osobista przemiana stanowi warunek pełnej integracji osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w społeczności lokalnej. W procesie tym od strony teoretycznej należy koncentrować się na takich pojęciach jak wola, poczucie podmiotowości i godności, dążenie do autentycznej tożsamości. Natomiast w funkcjonowaniu osoby niepełnosprawnej musi pojawić się:

- próba samodzielnego poprawienia własnego działania oraz inicjowania zmian w sobie, które to zachowania są dla osoby pożądaną wartością,
- potrzeba korzystania z książek i poradników samopomocowych, które pomagają wskazać drogę zmiany na lepsze w swoim funkcjonowaniu.

2.4.3. Sytuacja osób niepełnosprawnych na terenie gminy Bolimów

Od początku 1999 roku żyjemy w nowej rzeczywistości administracyjnej realizując nowe zadania na poziomie jednostki i rodziny. Zadania te wiążą się także ze środowiskiem osób niepełnosprawnych. Dotychczasowe doświadczenia w pracy na rzecz osób niepełnosprawnych przybliżyły problematykę tych osób, ich możliwości, oczekiwania i potrzeby. Unaocznily, że problemy niepełnosprawnej części społeczeństwa wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami oprotezowania i zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitacją.

Dużym problemem są również bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu. Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości. Na tej płaszczyźnie widać niedoinwestowanie poradni specjalistycznych i specjalnych ośrodków szkolno - wychowawczych. W związku z przystąpieniem Polski do krajów Unii Europejskiej sytuacja dostosowania budynków użyteczności publicznej zaczęła się zmieniać. Stare budynki muszą dostosować swoje warunki, a nowe muszą mieć odpowiednie rozwiązania architektoniczne.

Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wiążą się z trudnościami akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z brakiem zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

Na terenie miast: Skierniewic, Łowicza są Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze, które obejmują kształceniem dzieci z terenu naszej gminy. W związku z utrudnionym codziennym dojazdem dzieci z terenu gminy do w/w Ośrodka, niektóre dzieci przebywają w Internacie w/w Ośrodków, w niektórych przypadkach GOPS pokrywa koszty pobytu.

Osoby dorosłe mające orzeczony stopień niepełnosprawności mają możliwość skorzystania z turnusów rehabilitacyjnych za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach z funduszy PEFRONU.

GOPS w tym zakresie może udzielić pomocy finansowej dla osób, które nie mogą w swoim zakresie sfinansować wyjazdu na turnus rehabilitacyjny bądź pomoc finansową na częściowe pokrycie kosztów leczenia i zakupu leków.

Osoby niepełnosprawne, których stan jest leżący, a nie mają rodziny, która mogłaby sprawować opiekę mają przyznaną pomoc w formie usług opiekuńczych sprawowanych przez opiekunki środowiskowe.

Sytuacja osób niepełnosprawnych na terenie gminy Bolimów jest dość trudna z uwagi na rozproszenie terenu, a w związku z tym trudny dostęp mieszkańców do placówek medycznych, urzędów i innych instytucji publicznych. Na terenie gminy, a nawet powiatu nie funkcjonuje żaden Dom Pomocy Społecznej, co dodatkowo utrudnia działanie służb socjalnych, a także powoduje trudności z umieszczeniem w nim osób. Rodzina często nie chce umieszczenia osoby bliskiej w odległym DPS z uwagi na trudy podróży i sam fakt oddalenia od rodziny oraz koszty jakie musiałaby ponieść za jej pobyt tam.

2.5. Alkoholizm i narkomania

Alkoholizm

Alkoholizm to choroba powstająca na skutek uzależnienia organizmu od alkoholu, który powoduje stopniowe uszkodzenie komórek centralnego systemu nerwowego. Jest to zjawisko społecznie kryminogenne.

Alkoholizm jest chorobą, która dotyka całą rodzinę, a nie tylko jednego z jej członków. Rodzina taka funkcjonuje w sposób nieprawidłowy, jest zamknięta na kontakty z otoczeniem. Rodziny takie zalicza się do rodzin patologicznych, czyli chorych.

Alkoholizm to jeden z najbardziej rozpowszechnionych nałogów, jest on niebezpieczny ze względu na łatwą dostępność, jak również powszechne, społeczne przyzwolenie na jego nadużywanie. Alkoholizm dotyczy zarówno młodzieży jak i osób dorosłych.

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Charakteryzują ją przede wszystkim takie zjawiska jak:

- codzienne wypijanie alkoholu w celu utrzymania zadawalającego funkcjonowania,
- regularne ale ograniczone do weekendów picie dużych ilości alkoholu,
- ciągi picia występujące naprzemiennie z okresami trzeźwości,
- objawy abstynencyjne,
- zmiany tolerancji na alkohol,
- utrata kontroli nad piciem,
- zaburzenia pamięci i świadomości,
- nawroty picia po próbach utrzymania okresowej abstynencji.

O uzależnieniu od alkoholu możemy mówić wówczas gdy co najmniej trzy spośród wymienionych objawów występowały co najmniej przez 1 miesiąc w ciągu ostatniego roku.

2. 5.1. Społeczne skutki nadużywania alkoholu.

Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Alkoholik jest osobą niedojrzałą emocjonalnie, skłoną do wahań i wybuchowych reakcji radości lub rozpacz, które mogą prowadzić do gwałtownych, nieprzemyślanych zachowań. Cechuje go także mała odporność na frustracje, kryje w sobie lęk przed wyjściem na jaw jego uzależnienia. Jego kontakty z innymi ludźmi zazwyczaj dość płytkie i luźne, nasycone są wysokim poziomem niepokoju.

Nadmierne spożywanie alkoholu znajduje swoje odbicie nie tylko w życiu jednostki ale także w życiu społeczeństwa. Problemy, których przyczyną jest alkohol mogą pojawić się w różnych dziedzinach. Można mówić o następstwach rodzinnych, problemach w pracy, łamaniu porządku publicznego.

Nadużywanie alkoholu w Polsce jest jedną z głównych przyczyn rozwodów. Również Radca Prawny GOPS twierdzi, że najwięcej pozwów rozwodowych wnoszone jest z powodu alkoholizmu jednego z członków rodziny - najczęściej osobą uzależnioną od alkoholu jest mężczyzna. Bardzo ważnym skutkiem nadużywania alkoholu jest pogarszanie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Nie bez znaczenia jest wpływ alkoholizmu rodzica na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia. Uczą się

destruktywnych dla siebie i otoczenia zachowań. W wyniku trudnych doświadczeń życiowych grozi im dezintegracja osobowości manifestująca się w różnego typu zaburzeniach emocjonalnych. Badania ukazują, że co najmniej u 50 % chorych na nerwicę dzieci źródłem choroby jest alkoholizm jednego z rodziców.

Reasumując można jednoznacznie stwierdzić, że alkoholizm zarówno w życiu jednostki jak i w życiu społecznym zawsze powoduje straty.

2.5.2. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych GOPS.

W 2005 roku wśród świadczeniobiorców Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej 13 osób dotkniętych było problemem alkoholowym. Nie jest to pełna liczba osób i rodzin z tym problemem, bowiem wielu podopiecznych u których pracownik socjalny zauważył lub podejrzewa problem alkoholowy, nie uświadamia sobie uzależnienia, a wielu problem ten ukrywa.

Alkoholizm jest problemem całej rodziny, prowadzi do przemocy, stanowi zagrożenie dla funkcjonowania biologicznego i emocjonalnego wszystkich członków rodziny. Człowiek uzależniony szkodzi nie tylko sobie, swoim bliskim ale również osobom nie związanym z nim więzami rodzinnymi. Skuteczna pomoc osobom i rodzinom z problemami alkoholowymi polega na umożliwieniu ludziom dotkniętym tą chorobą podjęcia leczenia.

Poważnym problemem w podejmowaniu działań w tym kierunku jest bierna postawa ludzi uzależnionych od alkoholu. Podopieczni ci mają w większości postawy roszczeniowe, uważają, że jeżeli nie pracują, to właśnie pomoc społeczna ma obowiązek ich utrzymać. Są przekonani, że ich uzależnienie spowodowane jest czynnikami zewnętrznymi, nie chcą pogodzić się z myślą, że to właśnie oni decydują o swojej sytuacji życiowej.

Wielu podopiecznych GOPS-u, u których pracownik socjalny podejrzewa problem alkoholowy, zaprzecza, że alkohol ma jakikolwiek wpływ na jakość ich życia. W przypadku tych uzależnionych konieczne jest skonfrontowanie ich z uzależnieniem tj. przeprowadzenie interwencji i uświadomienie im ich choroby.

Do pracy z osobami nadużywającymi alkohol zobowiązany jest Pełnomocnik Wójta Gminy ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W jego rejestrze znalazło się w 2005 r. 41 osób. Są to nie tylko osoby objęte pomocą przez GOPS. Oprócz organizowania Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnik stosuje pomoc ukierunkowaną na całą rodzinę, a zwłaszcza na dzieci. Organizowane są wypoczynki letnie dla dzieci z rodzin alkoholowych. Prowadzona jest na szeroką skalę promocja życia w trzeźwości. W związku z tymi przedsięwzięciami uruchomiane są w szkołach na terenie gminy programy profilaktyczne. Prowadzone są także interwencje w punktach sprzedaży, mające na celu zwalczanie nieprawnie rozprowadzanych napoi alkoholowych.

Narkomania

Tą patologią zagrożone są głównie dzieci i młodzież, szczególnie ze względu na panującą modę zażywania środków odurzających oraz łatwość ich dostępu i dynamiczny rozwój narkobiznesu. Nadal największe zagrożenie występuje w dużych aglomeracjach miejskich, ale małe miasta i wsie są też dotknięte tym problemem. Dystrybucja narkotyków odbywa się najczęściej w dyskotekach, pubach, kawiarniach i na terenie szkoły.

Problem alkoholizmu i narkomanii wymaga podjęcia natychmiastowych działań profilaktycznych. Profilaktyka to przede wszystkim edukacja, informacja i wyposażenie osób nadużywających w umiejętności odmawiania, stawiania realistycznych celów. Zajęcia profilaktyczne mogą być prowadzone w szkołach, grupie terapeutycznej bądź grupie wsparcia.

2.6. RODZINY WIELODZIETNE

Aktualnie zauważa się tendencje zniżkowe urodzeń. Preferowany model rodziny przewiduje najczęściej dwoje rodziców i jedno bądź dwoje dzieci. Zwłaszcza na terenach wiejskich zauważa się, że w rodzinie rodzi się więcej dzieci, aniżeli w skupiskach miejskich lub wielkomiejskich. W 2005 r. z pomocy w GOPS skorzystało 11 rodzin, które traktowane są jako rodzina wielodzietna.

2.6.1. Charakterystyka rodzin wielodzietnych:

Rodzina wielodzietna to taka, w której oprócz rodziców jest czworo lub więcej dzieci. Rodziny takie korzystają z pomocy dość często, a pomoc nie ogranicza się tylko do jednej formy, ale na ogół obejmują zarówno pomoc finansową, rzeczową i dożywianie dzieci w szkole. Charakter rodziny wielodzietnej, sprawia, że na ogół jedno z rodziców nie może podjąć zatrudnienia z uwagi na sprawowanie opieki nad potomstwem. To sprawia, że dodatkowo spada dochodowość rodziny.

2.6.2. Złożoność problemów w rodzinach wielodzietnych:

- alkoholizm

Wielodzietność najczęściej występuje w rodzinach z problemem alkoholizmu jednego lub obojga rodziców. Przeznaczanie pieniędzy na zakup alkoholu znacznie pograża rodzinę w problemy finansowe, a także często zamroczenie alkoholowe prowadzi do kolejnych poczuc. Po spożyciu alkoholu dochodzi do awantur i kłótni, co najbardziej szkodzi dzieciom, które są zastraszone, mają schorzenia nerwicowe. Przez to same mogą popadać w nałogi i chcąc oderwać się od środowiska rodzinnego uciekają z domu.

- bezrobocie

Powszechnym problemem w rodzinach wielodzietnych jest pozostawanie bez zatrudnienia przynajmniej jednego z rodziców, na ogół jest to matka, która zajmuje się wychowaniem potomstwa. Ta sytuacja prowadzi do pogorszenia i tak złej sytuacji finansowej. Członkowie rodziny z braku środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb uciekają się do kradzieży np. dzieci w szkole kradną nie tylko pieniądze, ale także obuwie przybory szkolne itp.

- złe warunki mieszkaniowe

Rzadko zdarza się sytuacja, gdzie rodzina wielodzietna nie ma problemów mieszkaniowych. Na kilkudziesięciometrowej powierzchni mieszka sześć i więcej osób w tym dzieci w wieku szkolnym. Wiadomo, że takie warunki nie sprzyjają nauce, dochodzi do konfliktów między rodzeństwem, rodzice często zamieszkują te same pomieszczenia co ich dorastające dzieci. Taka sytuacja prowadzi do zaburzeń na tle emocjonalnym i seksualnym. W takich warunkach dochodzi do ucieczek z domu i przystawaniu do środowisk patologicznych.

- problemy opiekuńczo - wychowawcze

Wielodzietność niesie za sobą problemy opiekuńczo-wychowawcze wynikające zarówno z samej wielodzietności jak i z problemów towarzyszących. Niemalże w każdej rodzinie problemy takie zdarzają się, ale wychodzenie i zapobieganie tym problemom jest trudniejsze w rodzinach wielodzietnych. Przykładem postępowania dla dzieci są rodzice, a tak gdzie rodzice pogrążeni są w alkoholizmie, albo ogólnie są niezaradni życiowo nie stanowią żadnego wzoru do naśladowania.

Występujące i dominujące w rodzinach dysfunkcje wyznaczają kierunki działań.

3. ZASOBY GMINY BOLIMÓW I ICH ROLA W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

3.1. Urząd Gminy

Urząd Gminy realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone. Urzędem kieruje Wójt, przy pomocy Sekretarza i Skarbnika.

W Urzędzie zatrudniani są pracownicy samorządowi na podstawie:

1. wyboru: Wójt
2. powołania: Sekretarz Gminy i Skarbnik.
3. umowy o pracę: pozostali pracownicy samorządowi.

3.2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Na terenie Gminy Bolimów głównym realizatorem i koordynatorem polityki społecznej z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną Gminy Bolimów, powołany Zarządzeniem Nr 3/ 90 Naczelnika Gminy Bolimów z dnia 30.03.1990 r.

Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy społecznej należy w szczególności:

- tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej w Gminie,
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia,
- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
- pobudzenie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
- praca socjalna, rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
- prowadzenie fachowej działalności socjalnej, organizowanie poradnictwa socjalnego,
- zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym mieszkańców Gminy Bolimów oraz podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zadania Ośrodka Pomocy Społecznej realizowane są poprzez:

- kierownika
- starszego pracownika socjalnego
- pracownika socjalnego
- opiekunkę środowiskową

Potencjalnymi klientami pomocy społecznej są osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku. Są to osoby bardzo zubożałe, z niezaspokojonymi podstawowymi potrzebami. W grupie tej występuje bardzo niepokojące zjawisko pozostawania bez pracy powyżej 36 m-cy, co powoduje trwale zmiany w rodzinie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej będzie uczestniczył w opracowywaniu i wdrażaniu programów aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych. Pracownicy socjalni dysponujący wnikliwą diagnozą sytuacji społeczno – bytowej rodzin oraz faktyczną oceną zainteresowania bezrobotnych zmianą swojej sytuacji życiowej, będą wskazywać środowiska, które w pierwszej kolejności, winny być obejmowane programami docelowymi.

Ponadto działalność ośrodka ukierunkuje się na działania profilaktyczne zapobiegające powstawaniu niepożądanych (kryzysowych, patologicznych) sytuacji. Realizacja tych zadań oparta będzie na współpracy z wieloma podmiotami, jak również z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz pomocy i wsparcia w środowisku lokalnym.

Za niezmiernie ważne uważamy zmianę świadomości Klientów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Praca nad uświadomieniem Klientowi, że to on jest odpowiedzialny za rozwiązanie swojego problemu uwieńczona winna być podpisaniem kontraktu współpracy z pracownikiem socjalnym. Taki kontrakt nakłada na Klienta bądź rodzinę szereg zobowiązań monitorowanych przez pracownika ośrodka. Wywiązanie się ze zobowiązań kontraktu owocować będzie przyznaniem pomocy finansowej bądź w miarę możliwości zgłoszeniem Klienta do Zespołu d.s. opiniowania w zakresie robot publicznych celem ewentualnego zatrudnienia. Mechanizm warunkowania pomocy ma zwiększyć aktywność własną Klienta i stanowi namacalną gratyfikację za osiągnięte rezultaty.

Ważne jest uzmysłowienie Klientowi, że to on jest odpowiedzialny za zmiany zmierzające do rozwiązywania swoich problemów życiowych. Pracownik socjalny jest tylko osobą wspierającą, który pokazuje możliwości i kierunki zmian oraz towarzyszy tym działaniom. Ten kierunek zmian, aktywizujący Klientów, przeciwdziałający ich uzależnieniu od pomocy społecznej oraz dający gwarancję skutecznego rozwiązywania problemów społecznych, uważamy za słuszny.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej ośrodek winien zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby mieszkańców w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców. W chwili obecnej OPS zatrudnia 2 pracowników socjalnych.

3.3. Placówki oświatowe

Na terenie gminy Bolimów znajduje się jedno Gimnazjum trzy Szkoły Podstawowe oraz Przedszkole w Bolimowie oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Bolimowie do którego należy:

Technikum - o kierunku kształcenia w zakresie specjalności :

- ekonomista,
- hotelarstwo,

- logistyka
- Liceum ogólnokształcące
- klasa europejska
- Szkoła Policealna :
- organizacja reklamy
 - logistyka,
 - hotelarstwo i organizacja usług gastronomicznych
- Szkoła Policealna dla dorosłych kształci specjalistów w najbardziej poszukiwanych na rynku pracy zawodach:
- technik logistyk,
 - technik organizacji reklamy,
- Technikum uzupełniające dla dorosłych
- w zawodzie technik agrobiznesu

3.4. Policja

Komisariat Policji w Bolimowie obejmuje rejon gminy. W całym rejonie jest 4 policjantów .

Policja w Bolimowie obsługuje wszelkie interwencje „zdarzenia drogowe, a także zapobiegają przestępczości poprzez patrolowanie terenu gminy. Do zadań należy legitymowanie osób przebywających w miejscach zagrożonych oraz nieletnich bez opieki osób dorosłych. Policjanci prowadzą spotkania z młodzieżą w szkole. Ilość postępowań przeciwko życiu, zdrowiu ciągle wzrasta . Nie spada również ilość czynów karalnych. Niestety coraz gorsza jest sytuacja jeśli chodzi o inne przestępstwa, a mianowicie przemoc w rodzinie. Tutaj zjawisko jest duże i wręcz niepokojące, trudne do rozwiązania. Działania Policji w tym zakresie są ściśle związane z działaniami GOPS poprzez tzw. „Niebieską Kartę”. Niezbędne jest wówczas wspólne podejmowanie działań w zakresie pomocy ofiarom przemocy. Dobre wyniki działalności policji nie niwelują jednak poczucia zagrożenia bezpieczeństwa społeczeństwa gminy. Obserwuje się wzrastającą demoralizację dzieci i młodzieży szczególnie w środowiskach rodzin patologicznych. Również niepokojąca staje się coraz bardziej pasywna postawa lokalnej społeczności objawiająca się brakiem reakcji na jakakolwiek przestępczość

3.5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzi rozmowy motywacyjno-interwencyjne z osobami nadużywającymi alkoholu, kieruje na badania osoby uzależnione, składa wnioski do sądu o orzeczenie obowiązku leczenia odwykowego, prowadzi kontrolę przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia, opiniuje wnioski w zakresie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Szczególnym zadaniem Komisji jest podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu.

Komisja współpracuje z pracodawcami, instytucjami, organizacjami działającymi w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, jak również z Wójtem Gminy i jego Pełnomocnikiem ds. RPA.

4. SYSTEMOWE PODEJŚCIE DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

4.1. System wsparcia na rzecz osób i rodzin dotkniętych problemem bezrobocia

4.1.1 Strategia pomocy.

Cel strategiczny.

Celem planowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej działań jest wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia. Adresatem programu jest grupa osób bezrobotnych z terenu gminy, którzy są podopiecznymi Ośrodka pomocy społecznej i wykazują aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia.

Podstawowe założenia strategii

1. Budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia (Powiatowy Urząd Pracy, Młodzieżowe Biuro Pracy OHP).
2. Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.
3. Rozwiązywanie problemu bezrobocia systemowo, czyli z uwzględnieniem pomocy dla rodziny bezrobotnego.
4. Zróżnicowanie form pomocy adresowanych do bezrobotnego zgodnie z zasadą indywidualizacji procesu pomagania.
5. Koordynatorami działań na rzecz bezrobotnych będą pracownicy socjalni pozostające w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej, środki finansowe na pomoc materialną stanowiąc będą ważny instrument służący kształtowaniu pożądanych postaw i zachowań bezrobotnych podopiecznych.

Działania podejmowane w celu redukcji psychospołecznych skutków bezrobocia

W zakresie tych działań planowane jest przeznaczenie środków finansowych pozostających w dyspozycji Ośrodka, w pierwszej kolejności na ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców. Priorytetem stanie się więc zapewnienie dzieciom:

- podstawowego wyposażenia do szkoły,
- ciepłego posiłku w szkole,

Pomoc dla bezrobotnych nie może się ograniczyć jedynie do świadczeń finansowych. Konieczne jest także prowadzenie intensywnej pracy socjalnej, której celem będzie kształtowanie u bezrobotnych odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia w obecnej rzeczywistości. Szczególny nacisk należy położyć na uczenie prowadzenia gospodarstwa domowego w nowej sytuacji, racjonalnego gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi oraz planowanie najbliższej przyszłości własnej rodziny.

Osoby bezrobotne oraz ich rodziny dotyka wiele ograniczeń w zakresie funkcjonowania społecznego. Sytuacja bezrobocia wywołuje także wiele napięć w sferze życia psychicznego jednostki. Rozwiązaniem dla tej części problemów staną się grupowe formy pomocy takie jak grupy samopomocowe, treningi interpersonalne kursy pomocy bezrobotnemu, spotkania informacyjne, możliwość skorzystania ze

sprzętu komputerowego itp. prowadzone przez Klub Pracy PUP w Skierniewicach, pracowników socjalnych, Młodzieżowe Biuro Pracy OHP .

Działania z zakresu budowania sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w obszarze problemu bezrobocia

Właściwie przekazana informacja oraz wyjaśnienie bezrobotnemu jego sytuacji prawnej, uprawnień oraz warunków uzyskania określonych świadczeń, powoduje redukcję postaw roszczeniowych wśród klientów, daje podstawy do budowania w nich poczucia bezpieczeństwa, a także ułatwia im planowanie swoich działań.

Działania mające na celu zwiększenie skuteczności funkcji informacyjnej sprawowanej zarówno przez Powiatowy Urząd Pracy jak i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

W ramach tych działań należy rozwijać banki danych o możliwościach pomocowych oraz doskonalić sposoby docierania z informacjami do zainteresowanych.

Właściwie przekazywana informacja oraz wyjaśnienie bezrobotnemu jego sytuacji prawnej, uprawnień oraz warunków uzyskania określonych świadczeń , powoduje redukcję postaw roszczeniowych wśród klientów , daje podstawy do budowania w nich poczucia bezpieczeństwa, a także ułatwia im planowanie swoich działań .

Kierunki działania

4.1.2. Utworzenie Ośrodka wsparcia dla osób bezrobotnych, w tym działającego w jego strukturach Klubu pracy.

Efektywną formą pomocy może stać się połączenie możliwości oddziaływań rejonowego urzędu pracy (w zakresie doradztwa zawodowego, poradnictwa) oraz ośrodka pomocy społecznej (prowadzenie pracy socjalnej: doradztwa prawnego, psychologicznego, animowanie grupy wsparcia rekrutującej się z bezrobotnych, motywowanie do podejmowania własnej działalności gospodarczej) w Ośrodku wsparcia dla bezrobotnych.

Niezwykle skutecznym narzędziem w walce z bezrobociem i jego negatywnymi skutkami społecznymi może okazać się utworzenie Klubu pracy działającego w strukturach Ośrodka wsparcia. Ma on za zadanie pobudzić i zmotywować bezrobotnych do bardziej aktywnego poszukiwania pracy, a także wyposażyć ich w niezbędne w tym zakresie wiadomości i umiejętności. W klubach pracy programy aktywizujące bezrobotnych są dostosowane do zainteresowań lub potrzeb bezrobotnych.

4.1.3. Warsztaty aktywnego poszukiwania pracy

Warsztaty aktywnego poszukiwania pracy to forma grupowego poradnictwa zawodowego. Podstawowym celem programu powinno być kształtowanie aktywnych postaw uczestników w stosunku do przemian i zmian zachodzących na rynku, zrozumienie kierunku rozwoju społecznego zorientowanego na „społeczeństwo usług”. Część treści przekazywanych w trakcie zajęć ma charakter uniwersalny, nie mniej jednak, niezmiernie ważne jest umiejętne dostosowanie się trenera do dynamiki grupy i właściwe rozpoznanie potrzeb uczestników.

Warsztaty adresowane są do wszystkich osób, które zechcą pracować nad umiejętnościami, które są istotne dla pozyskania i utrzymania się na rynku pracy, a w szczególności do osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

4.1.4. Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych objętych pomocą społeczną

Jedną z wielu form skierowanych do tej kategorii osób bezrobotnych jest aktywizowanie bezrobotnych do podejmowania pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia. Adresatem programu jest zawężony krąg osób bezrobotnych. Są to bezrobotni z terenu gminy, którzy pozostają bez pracy przez okres co najmniej 3 lat, są objęci świadczeniami pomocy społecznej, a przede wszystkim wykazują inicjatywę w poszukiwaniu zatrudnienia.

W ramach tego programu podstawą pomocy stanie się kontrakt socjalny zawierany pomiędzy bezrobotnym, a Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Określa on zasady współpracy i cele, do których należy zmierzać oraz uzależnia przyznanie pomocy finansowej od aktywności bezrobotnego na rynku pracy. W późniejszej fazie projektu, po spełnieniu realizacji kontraktu, osoba długotrwale bezrobotna, w ramach robót publicznych organizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, kierowana będzie jako kandydat do pracy.

Podmioty realizacji strategii:

W realizację przedsięwzięć wynikających ze strategii zaangażowane będą następujące instytucje:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolimowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach,
- Urząd Gminy w Bolimowie.

4.3. System wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych

4.3.1. Strategia pomocy

Cel strategiczny

- działania w celu diagnozowania środowiska osób niepełnosprawnych,
- wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych,
- wykorzystanie lokalnego potencjału w procesie integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem,
- doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym,
- zintegrowanie działań samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych,
- stworzenie systemu pomocy, który umożliwi aktywizację niepełnosprawnych w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym,
- wykorzystanie lokalnego potencjału w procesie integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem,
- zwiększenie aktywności życiowej ludzi starszych poprzez pomoc w łagodzeniu trudności wynikających z wieku i stworzenie możliwości uczestniczenia w życiu społecznym,
- poprawa oferty świadczonych usług poprzez jej wzbogacenie i podniesienie poziomu usług.

Kierunki pomocy

Działania z zakresu pracy socjalnej:

- 1) **Szkolenie pracowników socjalnych**, które przybliży problematykę niepełnosprawności zarówno fizycznej, psychicznej jak i intelektualnej. Jest to niezbędne do efektywnego poradnictwa i wspierania osoby niepełnosprawnej w samodzielnym życiu poprzez towarzyszenie jej w różnych sytuacjach życiowych (udzielanie informacji i motywowanie do działania)
- 2) **Rozwój pracy zespołowej**. Pracownik socjalny wraz z konsultantami z PCPR (pedagog, psycholog), lekarzem rodzinnym, opracują wspólnie z rodziną dziecka lub dorosłą osobą niepełnosprawną i jej opiekunami plan pracy i pomocy. Należy się spodziewać, że efektem takiej pracy będzie akceptacja siebie samego jako osoby niepełnosprawnej lub wsparcie rodziny której członkiem jest osoba niepełnosprawna i zmniejszenie napięcia spowodowanego niepokojem, co do jej stanu zdrowia.
- 3) **Pomoc usługowa w formie:**
 - usług opiekuńczych domowych i pielęgnacyjnych w miejscu zamieszkania,
 - umieszczania w całodobowych domach pomocy społecznej.

Osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy osób drugich, a są jej pozbawione, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Ta forma wsparcia może być świadczona również osobie w sytuacji, gdy rodzina a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Obowiązek organizowania i świadczenia usług ludziom o ograniczonych możliwościach troszczenia się o samych siebie nakłada na gminę ustawa o pomocy społecznej. Podstawowy zakres usług opiekuńczych obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości podtrzymywanie kontaktów z otoczeniem.

Za opiekę klienci ośrodka ponoszą odpłatność w zależności od miesięcznych dochodów. Świadczeniobiorcy, których dochód na osobę nie przekracza ustawowego kryterium dochodowego świadczenia przysługują nieodpłatnie.

4) Organizowanie dojazdu niepełnosprawnych:

- dojazd dzieci niepełnosprawnych na imprezy integracyjne, np. spotkania wigilijne organizowane przez Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Skierniewicach.

Dzieci te są biedne, upośledzone umysłowo, niepełnosprawne fizycznie. Dzieci te są pokrzywdzone przez los, często nie mają możliwości korzystać ze swojego dzieciństwa, nawet w minimalnym stopniu. Dla wielu z tych dzieci jest to jedyna okazja przeżycia wspaniałych chwil związanych z tradycjami Bożonarodzeniowymi, dla niektórych są to jedyne prezenty jakie dzięki organizatorom i sponsorom (między innymi i nam) otrzymają z tej okazji. Dostają odrobinę radości poprzez możliwość uczestnictwa w tym spotkaniu.

- dojazd osób niepełnosprawnych na organizowaną przez GOPS Wigilię i inne imprezy np. „Światowy dzień inwalidy” w Skierniewicach w miesiącu maju każdego roku, organizowany pod patronatem Starosty Skierniewickiego

i Prezydenta Miasta Skierniewice przez Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach.

5) Pomoc finansowa i rzeczowa

Osoby niepełnosprawne stanowią część społeczeństwa, która aby funkcjonować na miarę swoich możliwości, rozwijać swoje zainteresowania, usprawniać się i integrować z lokalną społecznością musi mieć silne wsparcie w instytucjach pomocowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Chcąc zapewnić im większy udział w życiu społecznym, odciążyć rodziny od stałej opieki nad osobą niesprawną wskazane byłoby utworzenie na terenie Gminy: Domu Pomocy Społecznej dla osób starszych i niepełnosprawnych,

Aktualna sytuacja chorych, starszych, samotnych, niepełnosprawnych mieszkających na terenie gminy jest bardzo trudna. W pobliżu nie ma Domu Pomocy, który rozwiązałby problemy lokalnej społeczności, która musi sama sprawować całodobową opiekę nad chorym członkiem rodziny.

5. Podmioty realizacji:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Urząd Gminy.

4.4. System wsparcia osób i ich rodzin z problemem uzależnień (alkoholizm i narkomania)

Cele strategiczne:

Głównym celem jest zmniejszanie rozmiarów istniejących problemów alkoholowych i zapobieganie powstawaniu nowych czyli:

- działalność edukacyjna i informacyjna w zakresie profilaktyki uzależnień,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie wielopłaszczyznowej pomocy rodzinom z problemem uzależnień,
- pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązaniu problemów uzależnień.

Kierunki działania:

- kształtowanie zdrowego stylu życia i ograniczenie spożywania alkoholu,
- pomoc dzieciom z rodzin patologicznych,
- stworzenie warunków spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, w tym uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej skierowanej do dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli,
- skierowanie działań na podstawowe środowiska profilaktyczne: rodzinę, szkołę, społeczność lokalną.

4.4.1. Rozszerzenie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W ramach rozszerzenia działalności GKRPA proponuje się:

- prowadzić szkolenia dla wychowawców, sprzedawców i przedstawicieli sołectw, doposażyć Bibliotekę Gminną w publikację z zakresu uzależnień;
- wprowadzić program „Praca za trzeźwość” (pomoc w znalezieniu pracy osobom leczącym się z alkoholizmu w celu podniesienia motywacji do kontynuowania procesu zdrowienia);
- organizować czas wolny dla dzieci osób uzależnionych i współuzależnionych,
- wyznaczyć osobę wspierającą działania podejmowane przez ofiary przemocy bądź choroby alkoholowej;
- zwiększyć dopłaty do kolonii i innych form wypoczynku dzieci z rodzin alkoholowych, które oferuje program profilaktyczny;
- zachęcić do pracy wolontariuszy.

1) Specjalizacja pracowników socjalnych, która pozwoli na bardziej kompleksową i profesjonalną pomoc w rozwiązywaniu problemów w rodzinach wielodzietnych. Oprócz pomocy ze strony pracowników socjalnych GOPS, pomocy udzielają też pracownicy Punktu Konsultacyjnego - Interwencyjnego „Ametyst „ w Skierniewicach

2) Rozwój pracy zespołowej:

Pomoc specjalistów z różnych dziedzin powoduje głębsze podjęcie problemu rodziny, a także gwarantuje lepszą skuteczność działania. Sprawia również lepsze poznanie problemów, które rodzina chce zataić np. alkoholizm.

3) Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodziny:

- pomoc finansowa w zakresie wyposażenia dzieci do szkoły,
- pomoc finansowa w zakresie zaspakajania podstawowych potrzeb bytowych rodziny,
- organizowanie dożywiania dzieci w szkole oraz pobytu w internacie szkolnym,
- dary w formie używanej odzieży.

4) Podmioty realizacji strategii:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolimowie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Pełnomocnik Wójta Gminy ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Punkt Konsultacyjno - Interwencyjny „Ametyst”
- Klub Anonimowych Alkoholików w Bolimowie
- Szkoły na terenie gminy

4.5. System wsparcia dla rodzin wielodzietnych i z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

Cel strategiczny:

Wiodącą myślą strategii pomocy rodzinie wielodzietnej jest konieczność systemowego podejścia do pracy z rodziną i kompleksowego oddziaływania nią.

Rodzina jest dynamiczną społeczną całością jej elementy są ze sobą w interakcji i we wzajemnej zależności. Należy więc założyć, że nie wystarczy zajmować się tylko dziećmi celu poprawienia ich funkcjonowania, lecz całą rodziną która potrzebuje wszechstronnej diagnozy i pomocy. Mając na uwadze dobro dziecka i rodziny należy kierować się zasadami:

- pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktyczny, ochronny i aktywizujący jednostkę lub rodzinę do poszukiwania samodzielnych rozwiązań,
- wzmocnianie trwałości rodziny,
- przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom dezorganizującym życie rodziny,
- doprowadzenie do odzyskania i wzmocnienia stabilności życiowej,
- poszerzenie katalogu form wsparcia.

Strategia pomocy:

- opieka i pomoc skierowana na dzieci z rodzin wielodzietnych powinna być zorganizowana w środowisku bliskim dziecku, a zwłaszcza w szkole,
- w przypadku udzielania pomocy zakłada się stopniowe zmniejszanie jej intensywności, zmianę charakteru pomocy z intencyjnej na stymulującą i wspierającą w przypadku udzielania pomocy zakłada się stopniowe zmniejszanie jej intensywności, zmianę charakteru pomocy z intencyjnej na stymulującą i wspierającą,
- pomoc musi dotyczyć wszystkich problemów ujawniających się w rodzinie, aby działać z kilku stron,
- pomoc musi dotyczyć wszystkich problemów ujawniających się w rodzinie, aby działać z kilku stron.

4.4.2. Koalicja na rzecz społeczności lokalnej.

W tworzeniu lokalnej polityki społecznej zachodzi konieczność udziału i współpracy różnych podmiotów. Istotną rolę do spełnienia w tym zakresie mają: pracownicy socjalni, nauczyciele, funkcjonariusze policji, przedstawiciele sołectw, pracownicy służby zdrowia, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagodzy, psycholog, kuratorzy społeczni oraz kurator zawodowy.

Partnerstwo między podmiotami, które w większym lub mniejszym stopniu wkraczają w politykę społeczną i pomoc społeczną, spowoduje: rozwój pracy zespołowej, poszerzenie oferty stosowanych form i środków pomocy, szybszy przepływ informacji na temat środowisk zagrożonych przemocą, alkoholizmem, narkomanią, bezradnością w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, niezaradnością życiową oraz możliwość natychmiastowego reagowania i podejmowania działań.

Głównym celem stworzenia Koalicji na rzecz społeczności lokalnej będzie zatem wypracowanie wspólnej płaszczyzny wymiany informacji o problemach i zagrożeniach występujących w społeczności lokalnej oraz tworzenie systemu wsparcia, skutecznie zwalczającego i zapobiegającego występowaniu patologii społecznych.

4.4.3. Współpraca z Sądem Rejonowym w Skierniewicach oraz kuratorami zawodowymi i społecznymi.

Na terenie gminy Bolimów nadzorem kuratorskim objęte jest wiele środowisk. Jest to praca o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym w stosunku do podopiecznych oddanych pod dozór przez orzeczenie sądowe.

W związku z tym niezbędne jest zapewnienie współpracy pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej z kuratorami i sędziami Sądu Rejonowego w Skierniewicach. Umożliwi to bezpośrednią wymianę informacji o zagrożeniach istniejących w środowisku, sposobach ich zapobiegania, możliwościach współdziałania w zakresie udzielania pomocy podopiecznym, organizowaniu nauki, pracy, czasu wolnego oraz sprawowaniu kontroli nad wykonywaniem obowiązków rodzicielskich.

Proponowana forma to spotkania z kuratorami raz w miesiącu w GOPS w Bolimowie

Podmioty realizacji strategii:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolimowie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policja,
- Społeczność lokalna,
- Kuratorzy zawodowi,
- Kuratorzy społeczni.

4.5. System wsparcia osobom bezdomnym

Z przeprowadzonej diagnozy środowisk objętych pomocą społeczną wynika, iż zjawisko bezdomności na terenie Gminy Bolimów nie jest zjawiskiem ilościowo istotnym. Ustalono, iż na przełomie dwóch ostatnich lat na terenie gminy przebywała 1 osoba bezdomna.

Zjawisko bezdomności nie wymaga podejmowania działań zmierzających do zorganizowania placówki stacjonarnej na terenie naszej gminy.

4. WNIOSKI

Podsumowanie diagnozy

Problemy, które muszą być rozwiązane poprzez pomoc społeczną, są w Gminie Bolimów podobne do problemów innych gmin. Ich źródłem jest na ogół upadek lub osłabienie ekonomiczne firm działających w Gminie lub w okolicy skutkujące wzrostem bezrobocia i poszerzeniem się sfery ubóstwa. Na terenie naszej Gminy nastąpiła likwidacja Państwowego Gospodarstwa Rolnego oraz spada rentowność działalności rolniczej. W związku z tym stale wzrasta ilość osób i rodzin, które zmuszone są do korzystania z zasiłków oraz osób bezrobotnych nie posiadających żadnych źródeł dochodów poza pomocą społeczną.

Stale powiększa się ilość rodzin, dla których zasiłki są jedynym źródłem utrzymania. Sytuacja taka powoduje również inny bardzo negatywny stosunek – utrwalanie się sposobu życia opierającego się na zasiłkach z pomocy społecznej przy sporadycznie uzyskiwanych dochodach z innych źródeł (prac dorywczych, sprzedaży runa leśnego, czasami niestety kradzieży). Po pewnym czasie rodziny takie wykazują niechęć do usamodzielniania się i nawet gdy pojawia się możliwość zatrudnienia, praktycznie osoby te nie są zdolne do podjęcia stałej pracy z przyczyn

psychologicznych. Zaczyna także pojawiać się roszczeniowy stosunek tych rodzin do instytucji pomocy społecznej.

Bezrobocie zarówno oficjalne, jak i tzw. ukryte, zaczyna stanowić coraz większe zagrożenie dla stabilności społecznej w Gminie Bolimów. Gwałtownie wzrasta ilość rodzin wykazujących bezradność w spawach opiekuńczo-wychowawczych. Wzrasta ilość osób uzależnionych od alkoholu i ilość osób współuzależnionych (członków rodzin). Alkoholizm pojawia się wśród coraz młodszych ludzi i bardzo często staje się przyczyną innych patologii społecznych (przemoc w rodzinie, gwałty i rozboje, wypadki itd.). Oficjalnie na terenie Gminy nie występuje zjawisko narkomanii. Wiadomo jednak, że jest problemem utajonym i na pewno należy zagrożenie to uwzględnić w działaniach strategicznych. Uwagę także należy zwrócić na sytuacje osób niepełnosprawnych zwłaszcza niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi, które bardzo często wymagają specjalistycznej pomocy. Daleko idącej pomocy wymagają też i ich rodziny.

5.2 Analiza SWOT

Pomoc społeczna, rynek pracy

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none">1. Aktywnie działający GOKSiR zabezpieczający problemy dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.2. Zapewnienie usług (specjalistycznej i opiekuńczej) w miejscu zamieszkania osób potrzebujących- poprzez GOPS3. Silna i zmotywowana kadra ze specjalistycznym przygotowaniem.	<ol style="list-style-type: none">1. Niewystarczająca opieka nad osobami z zaburzeniami psychicznymi i upośledzonymi umysłowo kończącymi szkołę specjalną.2. Znacznie utrudniony dostęp mieszkańców wsi do placówek kulturalno - pomocowych.3. Niska motywacja do podjęcia pracy4. Brak organizacji i instytucji pomagających osobom zagrożonym narkomanią.5. Brak nowoczesnych przedsiębiorstw, zakładów pracy pod potrzeby rynków zbytu.6. Niewystarczające finansowanie kursów kwalifikacyjnych dla bezrobotnych.7. Mało liczebna kadra pracowników - GOPS - u w stosunku do realizowanych zadań w zakresie pomocy społecznej.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none">1. Nowelizacja ustawy o pomocy społecznej oraz przeciwdziałaniu bezrobociu2. Polityka prorodzinna3. Wspomaganie instytucji pomocy społecznej przez organizacje pozarządowe4. Wykorzystanie zaufania lokalnego	<ol style="list-style-type: none">1. Nieprecyzyjne przepisy prawne2. Aktywizacja na styl zachodni (przemoc, narkotyki)3. Małe środki na pomoc społeczną w stosunku do zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej4. Nieproporcjonalne tempo dostosowania zmian do obecnych możliwości

5.3 Kierunki polityki w zakresie pomocy społecznej, rynku pracy

Należy zdawać sobie sprawę z tego, że rosnące potrzeby pomocy społecznej nie będą możliwe do zaspokojenia w pełni przez szereg najbliższych lat głównie z uwagi na poziom zamożności naszego państwa. Dlatego nasze działania pomocy społecznej muszą iść w trzech zasadniczych kierunkach:

1. możliwie sprawiedliwie i efektywnie rozdzielanie pomocy najbardziej potrzebującym
2. skuteczne doprowadzanie możliwie największej ilości osób korzystających z pomocy społecznej, do życiowego usamodzielnienia się
3. zapobieganie powstawaniu sytuacji wywołujących potrzebę udzielania pomocy.

Rodziny wymagają coraz częstszych porad psychologa, a także powinna do nich łatwiej docierać pomoc oferowana przez GOPS.

Niezwyczajnie cenna w ich przypadku okazać się może działalność organizacji młodzieżowych takich jak np. Związek Harcerstwa Polskiego, młodzieżowe kluby sportowe itp., które mogą przejąć część funkcji wychowawczych.

Działania te mogą również przyczynić się do zahamowania procesów atomizacji społeczeństwa, powodujących zamykanie się ludzi w bardzo wąskich kręgach (dom, rodzina, bliscy znajomi) i niezauważanie problemów innych ludzi. Aby skutecznie temu przeciwdziałać, trzeba podjąć działania umożliwiające dostęp do doradztwa psychologicznego i pedagogicznego, zwłaszcza z zakresu patologii społecznych (alkoholizm i bezradność życiowa).

Organizacją i finansowaniem działań zmierzających do zmniejszenia skali tego problemu zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, realizująca swoją działalność ze środków uzyskiwanych z tytułu opłat za pozwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Właściwe wykorzystanie tych niemałych na ogół kwot może bardzo wiele zmienić w sferze obyczajów i kultury spożywania alkoholu. Wymaga jednak czasu i doskonałej koordynacji wszystkich działań podejmowanych zarówno przez Urząd Gminy, jak i organizacje społeczne (Klub AA, Kościół itd.).

Działania pomocy społecznej w przypadku osób niepełnosprawnych powinny polegać głównie na stworzeniu warunków do rehabilitacji (dostępności do zabiegów rehabilitacyjnych i ich finansowaniu lub współfinansowaniu) oraz na pomocy w integrowaniu tych osób z resztą społeczeństwa, zapobiegając wyrzuceniu ich poza ogół społeczności (działania integracyjne). O kulturze społeczeństwa najlepiej świadczy jego stosunek do ludzi ułomnych. Dlatego działania te należy prowadzić we wszystkich grupach wiekowych, szczególny nacisk kładąc na grupy najmłodsze (przedszkola, szkoły itp.).

Ponad połowa bezrobotnych (55,3%) to ludzie młodzi, w wieku do 34 lat, a życie zawodowe będzie trwało jeszcze długie lata, dlatego też oni powinni być adresatami szkoleń i programów przekwalifikowania, które realizują urzędy pracy.

Trudno szukać rozwiązań w okolicznych dużych miastach regionu, ponieważ tam też spada zatrudnienie, prawdopodobnie także nie można oczekiwać dużych inwestycji, które spowodowałyby podaż pracy.

W rezultacie narasta konkurencja na rynku pracy, co w sposób istotny ogranicza szanse zatrudnienia osób z obszarów wiejskich, takich jak nasza Gmina.

Jedną z możliwych dróg, którą można podążać, jest poszukiwanie rozwiązań lokalnych. Społeczeństwo Gminy Bolimów w bardziej aktywny sposób powinno wykorzystać swoje atrakcyjne położenie dla rozwijania przedsiębiorczości. Na bazie istniejących zasobów można rozwinąć wszelkiego rodzaju działalność turystyczną. Może to być o tyle istotne dla złagodzenia problemu bezrobocia, że daje szanse mieszkańcom Gminy Bolimów.

Powyższe rozwiązania mogą być jednak dostępne tylko dla części mieszkańców poszukujących pracy. Nie należy rezygnować z możliwości ożywienia rzemiosła w Bolimowie. Wydaje się jednak, że najbardziej realnym rozwiązaniem problemu bezrobocia w najbliższych latach jest umożliwienie mieszkańcom gminy Bolimów dostępu do Skierniewickiego rynku pracy. Mogłoby w tym pomóc utworzenie nowoczesnego ośrodka informacji o aktualnych potrzebach rynku pracy w okolicy. Równoległe z tym należałoby stworzyć możliwości szybkiego i niedrogiego dojazdu do Skierniewic.

Społeczeństwo musi sobie zdawać sprawę z faktu, że obecnie koniecznością jest stałe podnoszenie kwalifikacji i gotowość do zmiany profilu zawodowego. Informacja o potrzebach rynku pracy powinna się przekładać na odpowiednie tematycznie szkolenia, kierowane do właściwych osób.

Istnieją obecnie możliwości korzystania ze środków Powiatowych Urzędów Pracy, należy jednak precyzyjnie określać potrzeby lokalnej społeczności w tym zakresie.

W najbliższych latach można wskazać trzy zasadnicze kierunki tych działań:

1. ułatwienie osobom poszukującym pracy „dostępu” (wiedzy, kwalifikacji, informacji, możliwości dojazdu itp.) do rynku pracy w Skierniewicach,
2. aktywizacja społeczności do lepszego wykorzystania własnej przedsiębiorczości i zasobów lokalnych (np. lasów, rzeki Rawki, Zalewu Bolimowskiego),
3. wsparcie dla zachowania istniejących miejsc pracy i przyciąganie inwestorów zewnętrznych tworzących nowe miejsca pracy.

Gminna Strategia jest programem wieloletnim, krocącym. Gminna Strategia stanowi podstawę tworzenia projektów budżetów Gminy w zakresie pomocy społecznej na kolejne lata. Strategia Integracji powinna być aktualizowana. Aktualizacja obejmuje wprowadzenie nowych zadań społecznych oraz uaktualnianie danych dotyczących zadań już w niej ujętych.

Dobór zadań do Strategii Integracji odbywa się w oparciu o ocenę zjawisk społecznych i ich stopnia zaspokojenia w procesie konsultacji społecznych.

Prace nad aktualizacją Strategii będą obejmowały:

- a) zebranie danych o stanie zaawansowania realizowanych zadań i wykorzystaniu środków finansowych,
- b) zebranie danych o aktualnych możliwościach finansowych w zakresie środków własnych i zewnętrznych,
- c) dostosowanie zakresu rzeczowego zadań do zdolności finansowej Gminy.

Realizacja programu będzie monitorowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolimowie.

Przedstawiona diagnoza, jej przyczyny oraz zaplanowane kierunki polityki społecznej na przyszłe lata będą kierunkowskazem dla obecnych i przyszłych władz samorządowych. Dążyć bowiem należy do sytuacji, gdy poprzez instrumenty polityki społecznej dojdziemy do momentu, w których będą rozwiązywane zdiagnozowane w strategii problemy a nie tylko osłabiane ich skutki.

W dużej części powodzenie zaplanowanych przedsięwzięć zależeć będzie od aktywności i zmobilizowania szerokiego spektrum osób, organizacji i instytucji, część jednak od efektywności polityki społecznej i gospodarczej prowadzonej przez rząd.

Rozwój zdolności do wykonywania stojących przed nami zadań jest również jednym z kluczowych czynników wpływających na skuteczność ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe niezbędne do realizacji części zadań stawianych w dokumencie strategii.

Realizacja zadań odbywać się będzie w ciągu najbliższych czterech lat, a ich powodzenie zależy od ścisłej współpracy i sytuacji w gminie oraz środków finansowych, które zostaną przeznaczone na ich urzeczywistnienie. Ośrodek Pomocy w Bolimowie zapewnia, iż będzie dążył do :

- konsekwentnego wdrażania w życie zaplanowanych zadań,
- uświadamiania społeczności lokalnej znaczenia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć,
- upowszechnianie celów i zadań wśród mieszkańców gminy.

Program ten ciągle jest „otwarty” na społeczną dyskusję oraz konstruktywne uwagi i wnioski.